

DUAL TA'LIMDA XORIJIY TILNING O'QITILISHI VA DOLZARBLIGI

Xolmirzayeva Suluv Ismoilovna
Surxondaryo viloyat pedagogika texnikumi
o'qituvchisi +9989147190008

Annotatsiya: Ushbu maqolada dual ta'lim tizimida xorijiy til o'qitilishining o'ziga xos xususiyatlari, uning amaliy ahamiyati hamda bugungi kunda dolzarbligi tahlil qilinadi. Xususan, ishlab chiqarish va ta'lim integratsiyasida xorijiy tilni o'rganish ehtiyoji, malakali mutaxassislar tayyorlashdagi roli va til kompetensiyalarining shakllanishi yoritiladi. Shuningdek, xorijiy tilni o'rgatishda innovatsion metodlardan foydalanish, ta'lim sifatini oshirishda chet tillarining o'ni misollar asosida ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar. Dual ta'lim, Xorijiy tilning dolzarbligi, Xalqaro sertifikatlar, (IELTS, TOEFL, CEFR), CLIL metodikasi (Content and Language Integrated Learning), zamonaviy metodikalarni, kommunikativ, globallashtiruvchi DAVRIDA, platformalar.

Аннотация: В данной статье анализируются особенности преподавания иностранного языка в системе дуального образования, его практическая значимость и актуальность на сегодняшний день. В частности, освещается необходимость изучения иностранного языка в условиях интеграции производства и образования, его роль в подготовке квалифицированных специалистов и формировании языковых компетенций. Также на основе примеров будет рассмотрено использование инновационных методов в обучении иностранному языку, роль иностранных языков в повышении качества образования.

Ключевые слова. Дуальное образование, актуальность иностранного языка, международные сертификаты (IELTS, TOEFL, CEFR), методология CLIL (Content and Language Integrated Learning), современные методики, коммуникативные, в эпоху глобализации, платформы

Abstract: This article analyzes the specific features of foreign language teaching in the dual education system, its practical importance and relevance today. In particular, the need to learn a foreign language in the integration of production and education, its role in the training of qualified specialists and the formation of language competences are covered. Also, the use of innovative methods in teaching a foreign language, the role of foreign languages in improving the quality of education will be considered on the basis of examples.

Key words. Dual education, the relevance of a foreign language, international certificates, (IELTS, TOEFL, CEFR), CLIL methodology (Content and Language Integrated Learning), modern methodologies, communicative, in the era of globalization, platforms.

Kirish

Hozirgi globallashuv jarayonida xorijiy tillarni bilish har bir mutaxassis uchun muhim ko‘nikmaga aylanmoqda. Ayniqsa, dual ta’lim tizimi orqali ta’lim olayotgan yoshlar uchun bu ko‘nikma nafaqat kasbiy muvaffaqiyat, balki xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lish imkonini ham beradi.

Dual ta’lim tizimining mohiyati: Dual ta’lim bu – nazariy bilimlarning amaliyot bilan uyg‘unlashtirilgan holda o‘qitilishidir. Mazkur tizim Germaniya, Shveysariya kabi rivojlangan davlatlarda keng tarqalgan bo‘lib, O‘zbekistonda ham bosqichma-bosqich joriy etilmoqda. Bunday yondashuvda talabaning til kompetensiyasi ham nazariy, ham amaliy jihatdan shakllanadi.

Xorijiy tilning dolzarbligi

Bugungi kunda texnologiyalar, ilm-fan, tibbiyot va boshqa sohalarda ilg‘or tajribalar xorijiy tillarda mavjud. Shu bois, mutaxassislarning xorijiy tilni bilishi ularga yangiliklarni bevosita o‘rganish, xorijiy hamkorlar bilan muloqot qilish imkonini yaratadi. Xorijiy til, ayniqsa ingliz tili, ko‘plab xalqaro dasturlar, grantlar va konferensiyalarda ishtirok etish uchun muhim vositadir.

Dual ta’limda xorijiy til o‘qitish metodlari

Bu tizimda xorijiy til o‘qitishda interaktiv metodlar, loyiha asosida o‘qitish, audio-vizual materiallardan foydalanish, onlayn platformalar orqali til amaliyotini kuchaytirish kabi yondashuvlar qo‘llaniladi. Shuningdek, korxonalarda xorijiy tilda ish yuritish amaliyoti orqali o‘rgangan til bilimlarini real sharoitda qo‘llash imkoniyati yaratiladi

1. Dual ta’lim tizimining afzalliklari:

Ishlab chiqarish bilan integratsiya: Talabalar nazariy bilimni amaliyotda qo‘llab, o‘quv jarayonida real tajriba orttiradilar. Til o‘rganishga motivatsiya: Ish joyida xorijiy tillarga ehtiyoj kuchli bo‘lgani uchun talabalar til o‘rganishga faolroq yondashadilar.

Ishga joylashish imkoniyati: Dual ta’limda qatnashgan talabalarning aksariyati o‘qishni tugatmasdan turib ishga joylashishadi.

2. Xorijiy til kompetensiyalarining zarurligi:

Xalqaro hamkorlik loyihalari (masalan, Erasmus+, DAAD) uchun til bilimi asosiy talab hisoblanadi. Global kompaniyalarda ish yuritish, texnik hujjatlar, dasturiy ta’minot va uskunalar ko‘pincha ingliz tilida bo‘ladi. Xalqaro sertifikatlar olish (IELTS, TOEFL, CEFR) orqali karyerani rivojlantirish mumkin.

3. Amaliy misollar:

Germaniya tajribasi: U yerda dual ta’limda o’qiyotgan talabalar haftaning 3 kunini ishlab chiqarishda, 2 kunini o’quv markazlarida o’tkazadilar. Ulardan ko’pchiligi ingliz va nemis tillarini o’zlashtiradi. O’zbekiston tajribasi: Toshkentdagi ba’zi texnikumlar va institutlar xorijiy tillarni kasbga yo’naltirilgan holda (kasbiy ingliz tili, texnik ingliz tili) o’rgatishni yo’lga qo’yimoqda.

4. Innovatsion usullar:

CLIL metodikasi (Content and Language Integrated Learning): Fan va til birgalikda o’qitiladi (masalan, biologiya ingliz tilida). Blended Learning: An’anaviy va onlayn ta’limni uyg’unlashtirish orqali til amaliyoti kengaytiriladi. Virtual simulatsiyalar: Ish joyidagi real holatlarni modellashtiruvchi mashg’ulotlar orqali til amaliyoti kuchaytiriladi.

Xulosa

Dual ta’lim tizimida xorijiy tilni o’qitish – zamonaviy ta’limning ajralmas qismidir. U nafaqat ta’lim sifatini oshirish, balki raqobatbardosh kadrlar tayyorlashda ham muhim vosita hisoblanadi. Bu boradagi yondashuvlarni takomillashtirish, xorijiy tajribani o’rganish va zamonaviy metodikalarni tatbiq etish dolzarb masala bo’lib qolmoqda. Dual ta’lim tizimida xorijiy tilning o’qitilishi nafaqat nazariy bilim, balki amaliy ko’nikmalarni ham shakllantirishda muhim rol o’ynaydi. Bu tizimda o’qitilayotgan xorijiy til yoshlarimizni xalqaro mehnat bozoriga tayyorlash, kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish va kommunikativ salohiyatini oshirishda samarali vositadir. Bugungi globallashtiruv davrida xorijiy tilga bo’lgan talab ortib bormoqda va bu esa ushbu fan o’qitilishini yanada dolzarb qilmoqda. Shuningdek, dual ta’lim orqali xorijiy tilni real muhitda qo’llash imkoniyati ta’lim samaradorligini oshirib, bitiruvchilarning raqobatbardoshligini ta’minlaydi. Shu bois, xorijiy tilni dual ta’lim doirasida chuqurlashtirib o’rganish bugungi kunning muhim va dolzarb vazifalaridan biridir.

Adabiyotlar:

1. O’zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi PQ-4884-sonli Qarori – Dual ta’lim tizimini joriy etish haqida.
2. Oliy va o’rta maxsus ta’lim vazirligi rasmiy nashrlari va metodik qo’llanmalari – dual ta’lim va xorijiy til o’qitish tajribalari.
3. “Professional ta’limda xorijiy tillarni o’qitish” (2021, Toshkent) – Kasbiy ingliz tilini o’qitish bo’yicha uslubiy qo’llanma.
4. Rasulova M.M. (2022). Innovatsion texnologiyalar orqali chet tillarni o’qitish. – Zamonaviy yondashuvlar haqida.
5. Jahon tillari universitetining ilmiy jurnallari – CLIL, kommunikativ yondashuvlar va dual ta’limni o’rganishda foydali maqolalar mavjud.
6. CEFR – Common European Framework of Reference for Languages – Til kompetensiyasini baholash mezonlari.